

מאי¹ לאו דאי לא בעיל מצי בעיל –

Is it not so, that if he was not בעיל, he can be בעיל

OVERVIEW

בועל בשבת בתחלה. The cites a ברייתא in an attempt to prove that one may be בועל for four nights until ברייתא states that according to ב"ה we allow him to be בועל until מוצ"ש². מוצ"ש assumed that the ברייתא means that if he was not בעיל until מוצ"ש, he may be בעיל, including that he may be בעיל (for the first time) even ליל שבת. Our תוספות explains why רב חסדא assumed that when the ברייתא states that we allow him four nights, it means even if he was not בעיל.

דלמאי נקט עד מוצאי שבת³ -

Since for what reason does the ברייתא mention 'until מוצאי שבת' -

אי לאו דאתא לאשמועינן דמצי בעיל בשבת אף על גב דמשיר בתולים -

If not to teach us that one may be בועל (בתחלה) בשבת, even though he is removing her דם בתולים –

תוספות responds to an anticipated difficulty:

דליכא למימר דנקט עד מוצאי שבת לאשמועינן דבעינן רצופין⁴ -

For we cannot say that the ברייתא mentions עד מוצ"ש to inform us that the four allotted days (which we are בדם בתולים) must be consecutive –

תוספות responds we cannot say the ברייתא teaches us דבעינן רצופין -

דהא לא בעינן שיהו רצופין כדתניא בפרק בתרא דנדה (דף סד,ב ושם) -

For there is no requirement that these four nights be רצופין, as we learnt in a מסכת נדה of פרק ברייתא -

מעשה ונתן לה ד' לילות מתוך י"ב חדש -

¹ עמוד ב' גמרא references the תוספות on the very beginning of the following.

² The simple meaning of the ברייתא is that he may be בועל for four nights and we assume that any blood is דם בתולים and she is מותרת (to him). However תוס' will explain why ר"ה assumed that this is not (the only thing) what the ברייתא is teaching us.

³ If the intent of the ברייתא was (merely) to teach us that we are בדם בתולים for four nights, the ברייתא should have just said לילות ארבע, without mentioning מוצ"ש. The fact the ברייתא mentions מוצ"ש indicates that the ברייתא (also) teaches us that he may be בתחלה בועל בשבת.

⁴ We may assume that one is not permitted to be בתחלה בועל בשבת, and the ברייתא is merely teaching us that he has four nights which we are בדם בתולים, and the reason the ברייתא writes עד מוצ"ש is to inform us that these four nights must be consecutive in order to be בדם בתולים. By writing מוצ"ש we know they are four consecutive nights; for ליל חמישי, ליל ששי, ליל ש"ק וליל מוצ"ש, בתולה נשאת ליום הרביעי.

‘There was a story where רבי allowed her four nights within a span of twelve months’; it is evident that רצופין are not required, therefore we must conclude that the ברייתא is teaching us that מותר לבעול בשבת בתחלה –

תוספות responds to the difficulty:⁵

והכי פירושו נותנין לה ד' לילות עד מוצאי שבת -

And this is the explanation of the ברייתא; we allow her four nights until מוצ"ש -

שיבעול בכל לילה וישיר מקצת בתולים עד מוצאי שבת -

That he could be בועל every night and partially remove her בתולים (each night) until מוצ"ש -

ואשמועינן דשרי לה שיר בתולים בשבת⁶ -

So the ברייתא is informing us that it is permitted to remove בתולים on שבת.

תוספות continues with the explanation of the גמרא:⁷

ומשני לא לבר משבת ומוצאי שבת נקט לאשמועינן דבעינן רצופים⁸ -

And [רבה] רבא responded; ‘no, except for שבת’ (he cannot be בועל and משיר בתולים on שבת), and the ברייתא mentions מוצ"ש to inform us that we do require רצופים –

תוספות anticipates a difficulty:

והוה מצי למיפרך מברייתא דפרק בתרא דנדה דמוכח דאפילו מפוזרין -

And the גמרא could have challenged this answer (that בעינן רצופים) from the aforementioned ברייתא in the last פרק of נדה, מסכת נדה, where it is evident that the ד' לילות can be even spread out (over twelve months) –

תוספות responds; the גמרא did not ask from the ברייתא in נדה -

אלא דפריך ליה מגופה דברייתא והא עד מוצאי שבת ארבעה לילות קתני⁹ –

But rather the גמרא preferred to challenge this view (that one may not be בועל) from this ברייתא itself, as אביי asked, ‘but the ברייתא states; four nights until מוצ"ש’, indicating that one may be בועל בשבת as well.

⁵ We concluded that the ברייתא cannot be just teaching us that she has four nights, for why mention מוצ"ש. On the other hand the ברייתא cannot be just teaching us that מותר לבעול בשבת בתחלה, for (then the ברייתא would not say that all the nights are בתולים, and also) it seems that the ברייתא is stating that one is בועל all the nights (before שבת also).

⁶ There is no difference whether one is בועל בתחלה בשבת or if one is משיר מקצת בתולים בשבת, it is either permitted by both or forbidden by both (see מהרש"א).

⁷ Once ר"ח inferred from the words עד מוצ"ש that the ברייתא must be teaching us to include a בשבת, how can רבא answer לבר משבת, for then the question remains why mention מוצ"ש at all.

⁸ The four nights end on מוצ"ש and after that (even if he was not בועל the three times) he can no longer be future blood in בתולים.

⁹ Since it sates both עד מוצ"ש and ד' לילות this indicates that one may be בועל all of the לילות including שבת.

asks: תוספות

ואם תאמר מעיקרא דמשני לבר משבת מה עלה בדעתו והא קתני בהדיא ד' לילות¹⁰ -

And if you will say; initially when רבא answered, 'except for שבת', what did he think, since the ברייתא explicitly states, 'four nights' (which must include שבת)?!

answers: תוספות

ויש לומר דהוה סלקא דעתין דהכי פירושו -

And one can say; that רבא thought that this is the interpretation of the ברייתא -

נותנין לה עד מוצאי שבת לבר משבת שהן בין הכל ד' לילות¹¹ -

We allow her the דם בתולים until מוצ"ש, except for שבת, ליל, which altogether is four nights from the first night (which is Wednesday night) -

ואיהו פריך דמשמע דבעיל ד' לילות -

And אביי challenged this interpretation for the ברייתא seems to mean that he was בעיל all four nights -

ומשני כשבעל וקא משמע לן כמו שמפרש בתר הכי אף על גב דהוי פירצה דחוקה -

And רבא answered that the ברייתא is discussing a case where he made a complete ביאה the first night and the ברייתא is informing us, as the גמרא shortly clarifies, that it is permitted to be בועל on this שבת even though it is it tight opening -

proves that (since it is a פירצה דחוקה) this is a novelty תוספות

דהא אי חזיא תלינן בדם בתולין אפילו הכי שרי:

For if she sees דם by the ביאה of שבת we assume it to be דם בתולים (meaning that he removed דם בתולים (by making a חבורה [or פתח]), and nevertheless it is permitted.

SUMMARY

The four nights need not be consecutive, and therefore since the משנה mentions מוצ"ש, it proves that he is still בתולים and nevertheless it is permitted.

THINKING IT OVER

answers that רבא thought that ד' לילות merely means that by מוצ"ש there are ד' (but not than you can be בשבת).¹² However this seems too obvious that from Wednesday to מוצ"ש there are ד' לילות; why would the תנא mention it?!¹³

¹⁰ Even if רבא maintains בעינן רצופין (which explains מוצ"ש), nevertheless ד' לילות indicates even בשבת.

¹¹ See 'Thinking it over'.

¹² See footnote # 11.

¹³ See סוכ"ד אות נא.